Experience sampling in de forensische psychiatrie: Meten van ervaringen in het dagelijkse leven

P. Habets[1], P. Delespaul[2], I. Jeandarme[1]
[1]Kenniscentrum Forensisch Psychiatrische Zorg, OPZC Rekem, Rekem, België
[2]School for Mental Health & Neurosciences, Maastricht University

Introductie

Experience sampling (ESM) is een gestructureerde dagboektechniek waarmee men gedachten, stemming, psychiatrische symptomen en hun context kan onderzoeken in het dagelijkse leven. ESM betekent letterlijk een steekproef nemen van ervaringen door mensen op willekeurige momenten te vragen naar hun gevoelens.

Voordelen ESM

- Dagelijks leven
- Real time
- Veel individuele gegevens
- Film ipv 'snapshot' van dagelijks leven
- Individuele profielanalyses mogelijk
- Veel vraagstellingen mogelijk

PsyMate™

ESM onderzoek heeft aangetoond dat mensen met een psychotische stoornis verhoogde stress-reactiviteit hebben (bv: Myin-Germeys et al., 2005). Onderzoek heeft ook bewijs geleverd voor de effectiviteit van het gebruik van ESM in de psychiatrie in het algemeen (Myin-Germeys et al., 2016). In hoeverre die stress-reactiviteit in relatie met dagelijkse stress verstoord is, is nog niet onderzocht bij forensisch psychiatrische patiënten.

Hypotheses

- De mate van compliance is vergelijkbaar met andere psychiatrische onderzoekspopulaties
- Stress-reactiviteit zal variëren in aanwezigheid van begeleiding, medepatiënten of alleen

Methode

- Gestructureerd dagboektechniek dmv de PsyMate™
- Vragenlijst op onvoorspelbare tijdstippen
- Zes dagen, tien keer per dag tussen 7.30u en 22.30u
- Registratie van gedachten, de context (activiteiten, personen die aanwezig waren, locatie), hun beoordeling van die context en hun stemming
- **Stress-reactiviteit:** het ervaren van verhoogde negatieve gevoelens als reactie op dagelijkse stressoren. Stress-reactiviteit werd in dit onderzoek gemeten door te onderzoeken of het effect van een negatieve gebeurtenis (of sociale of activiteit stress) een verhoging in negatief affect voorspelt.
- **Event stress:** na elke biep wordt de belangrijkste gebeurtenis die plaatsvond tussen de huidige en de vorige biep, gerapporteerd, waarbij men dan kan aangeven hoe onplezierig deze gebeurtenis was.
- **Sociale stress:** het gemiddelde van de items: "ik vind het gezelschap niet leuk" en het volgende item: "ik zou liever alleen zijn"
- **Activiteit stress:** het gemiddelde van de items: "ik zou liever iets anders doen, "dit kan ik niet goed" en "dit kost me moeite"
- **Negatief affect:** wordt gemeten door de items: verdrietig, schuldig, onzeker, eenzaam, bang, boos/geïrriteerd. Deze adjectieven worden gereduceerd naar 1 variabele : gemiddeld negatief affect

Statistische analyses

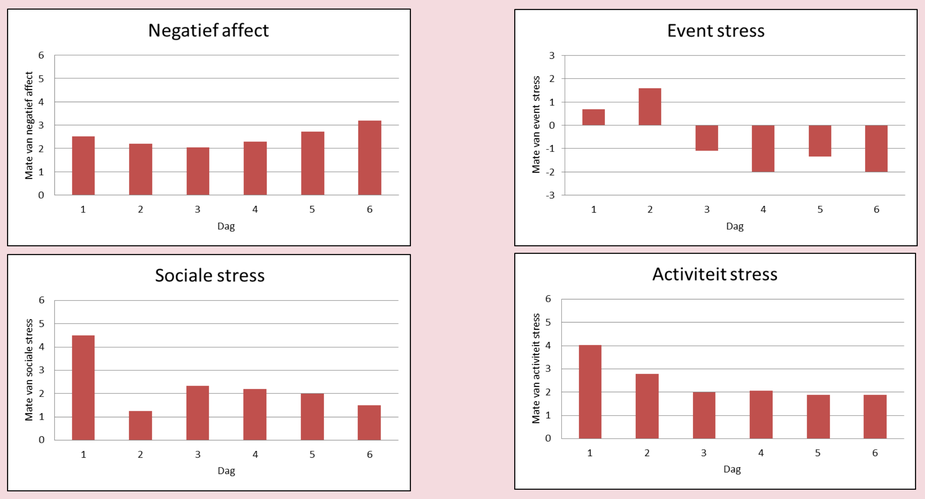
Stress-reactiviteit wordt gemeten aan de hand van multilevel regressie analyses, met negatief affect als de afhankelijke variabele en stress (event, sociale en activiteit stress) als de onafhankelijke variabele. De variabele leeftijd werd meegenomen als covariaat in het model.

Resultaten

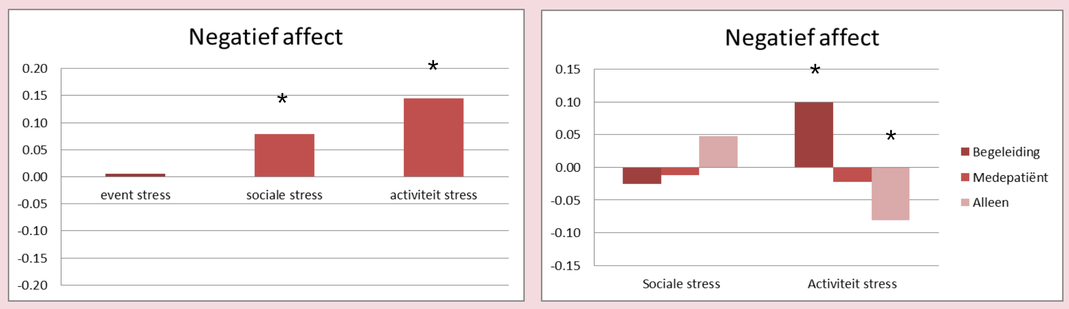
Werving

- 33.9% (20/59) heeft deelgenomen
  - 27 weigeringen
  - 7 ongeschikt (bv NL niet machtig genoeg, crisis)
  - 5 personen zijn vroegtijdig gestopt
- 20 deelnemers: 9 antisociale persoonlijkheidsstoornis, 8 psychotische stoornis, 2 verslaving, 1 borderline persoonlijkheidsstoornis
- Compliance: 84.9 % bieps ingevuld

Voorbeeld individueel profiel

Stress-reactiviteit

Conclusie

- Hoge mate van compliance; individuele profielen werden goed onthaald
- Sociale en activiteit stress zorgden voor een verhoging in negatief affect
- Belang van context: hogere stress-reactiviteit bij begeleiding, terwijl er een verminderde stress-reactiviteit zichtbaar is wanneer men alleen is, of met medepatiënten
- Toekomstig onderzoek gaat stress-reactiviteit vergelijken tussen forensische-, en reguliere psychiatrie en gezonde controles

Contact informatie
Forensisch Kenniscentrum
Petra.Habets@opzcrekem.be
T +32 89 847764

Openbaar Psychiatrisch Zorgcentrum Rekem